

“Souvenir de Madame Struelens” Een vergeten aardbeienvariëteit uit Geraardsbergen

Jacques DE RO

Franciscus Gislenuus Struelens ⁽¹⁾ heeft op de hoek van de Begijnenstraat (thans Wegvoeringstraat) met de Grotestraat een bakkerij met als naam *Au Temple de la Douceur*. Wanneer zijn vader Jean Baptiste Struelens in december 1856 op 74-jarige leeftijd overlijdt, is hij al klaargestoomd om de zaak over te nemen. Voor de lekerbekken in de stad wordt het the place to be. Naast de banket- en suikerbakkerij, heeft hij een ijssalon. Hij verkoopt heerlijke bonbons, suikerbonen, taarten, chocolade en koeken. Verder bereidt hij allerhande desserts en verzorgt hij banketten met opvallende “pièces montées”...

Een nieuwe aardbeienvariëteit ⁽²⁾

Struelens biedt gebak aan in diverse vormen, beleg en smaken en wellicht is hierdoor zijn belangstelling gewekt voor de eigen fruitteelt. Aardbeientaarten zijn ook al in die tijd zeer gegeerd. Omstreeks 1890 waagt de vierenzestigjarige zich aan een experiment met een zaailing van de hybride ananasaardbei *Saint-Lambert* ⁽³⁾, die in deze periode in de omgeving van Luik veel geteeld wordt. Het resultaat van zijn zaai- en selectiewerk is een nieuwe hybride ananasaardbei, die best kan omschreven worden als een donkerpaarse vrucht met sap dat qua kleur en smaak op dat van moerbeien lijkt, boterachtig van structuur en met een sterk geparfumeerd aroma.

Deze donkere aardbeivariëteit kent meteen een ongeëvenaard succes. In het *Tijdschrift voor Boomteekunde* uit 1891 wordt lovend gesproken over de “vondst” van Struelens: “*Cette variété est et restera une des meilleures et des plus belles fraises.*”

De voormalige bakkerij van Franciscus Struelens op de hoek van de Grotestraat met de Wegvoeringstraat in 1924. De naam ‘Au Temple de la Douceur’ staat nog op de voor- en zijgevel van het gebouw, maar is nu de stoffenwinkel van de familie Van Hoorde-Van Der Bruggen geworden.

- ⁽¹⁾ Franciscus Gislenuus Struelens wordt te Geraardsbergen op 30 maart 1826 geboren als zoon van Jean Baptiste, bakker en van Maria Catharina Bruyneel. In 1858 behoort hij tot een van de 342 cijnskiesgerechtigden van de stad. In 1891 is hij nog pasteibakker, maar nadien zijn we zijn spoor bijster. Zijn zoon Emile, geboren te Geraardsbergen op 4 februari 1864, is advocaat, medestichter van de christelijke ziekenkas *Hulp en Onderstand* en stadsecretaris in 1909-1912. Eind 1912 verlaat hij de stad voor Brussel, waar hij een zaak start.
- ⁽²⁾ De aardbei (*Fragaria*) is een geslacht van bloeiende planten uit de rozenfamilie (*Rosaceae*) en vooral bekend om zijn eetbare vruchten. Ze is botanisch gezien een schijnvrucht en telt meer dan 20 soorten. Van de geteelde aardbei zijn er vele honderden variëteiten.
- ⁽³⁾ Deze hybride ananasaardbei, genoemd naar de patroonheilige van de Luikenaars, is ontwikkeld door de bekende teler Lorio in 1852 en verder verspreid door het zaadhuis *Colson de Cointe*. Deze donkerrode vrucht, licht afgeplat en hoekig met een fris en zoet aroma, is in 1890-1914 een van de veelgeteelde aardbeienvariëteiten in Thier-à-Liège en ten zuiden van Vottem (omgeving Luik) en vandaag nog verkrijgbaar.

'Souvenir de Madame Struelens'

Struelens moet deze nieuwe variëteit een naam geven en kiest gemakshalve voor *La Grammontoise*. Wanneer zijn echtgenote Theresia Gislena Bruyneel ⁽⁵⁾ op 18 juli 1891 op 59-jarige leeftijd plots overlijdt, veranderen de pomologen deze naam in *Souvenir de Madame Struelens* als hommage aan zijn geliefde vrouw. De nieuwe naam verschijnt nog datzelfde jaar met een afbeelding in *Bulletins d'arboriculture, de floriculture et de culture potagère* onder redactie van F. Burvenich, E. Pynaert, E. Rodigas en H. J. Van Hulle. Twee jaar later wordt de aardbei besproken in het artikel *Erdbeere 'Andenken an frau Struelens'* van het Duitse tijdschrift *Gartenflora*. *Souvenir de Madame Struelens* wordt minstens nog een halve eeuw geteeld.

De laatste bekende vermelding is terug te vinden in *Groentenboek* van E. Stappaerts uit 1946. Wellicht is deze ananasaardbei, net als de talloze andere die tijdens de belle époque zijn ontwikkeld, voorgoed verdwenen. Een van de meest voor de hand liggende redenen is de besmetting met virussen.

jacques.de.ro@telenet.be

Afbeelding van de aardbeienvariëteit 'Souvenir de Struelens' in het 'Tijdschrift over Boomteeltkunde, Bloementeel en Moeshovenierderij, Gent, 1891.

En de aardbei raakt snel bekend in internationale middelen van fruittelers: in 1894 vermeldt de *Bulletins d'Arboriculture, Floriculture et Culture Potagère* dat "Le succes de cette fraise a été considerable en Allemagne, Russie et Angleterre". Vooral

in Duitsland is de vrucht gewild en krijgt gepaste aandacht in tijdschriftartikelen. Grote Duitse zaadfirma's zoals L. Späth (1897) en J. L. Chrestensen (1924) promoten dit ras in hun prijscouranten. ⁽⁴⁾

⁽⁴⁾ De meeste informatie over dit onderwerp is te vinden op www.tuinvarianten/groenterassen/doorlevende-soorten/aardbei-souvenir-de-madame-struelens.com (mei 2013). Historisch onderzoek in gespecialiseerde tijdschriften is uitgevoerd door Guy Dirix.

⁽⁵⁾ Maria Theresia Bruyneel wordt te Geraardsbergen op 2 april 1832 geboren als dochter van Petrus Franciscus, tapper en van Henrica Coët, herbergierster. Op 13 mei 1851 trouwt zij met Franciscus Gislenus Struelens. Op het huwelijk zijn de papierfabrikanten Benjamin en Maximiliaan Joseph Fontaine getuigen.